

om Skattelovene jo ikke foreligge her, at de Statsskatter, der ved det Lovforslag, der foreligger i det andet Ting, skulle afskrives eller slettes, ere for Bornholms Vedkommende mindre end for det øvrige Land, men saa have vi til Gengæld andre Skatter, som have andre Navne, saaledes at naar vi lægge alt sammen, have vi langt højere Skatter, Bornholm er langt ugunstigere stillet end det øvrige Land. Med Hensyn til Tienden er det saaledes paa Bornholm, at vi have ikke nogen Kongetiende. Der er enkelte, der mene, at Kongetienden paa Bornholm er indbefattet i den saakaldte Jordebogsafgift. Det tror jeg nu ikke er rigtigt, jeg tror ikke, det er Tilfældet, men det er jo muligt, at man ikke har paalagt nogen Konge- eller, som den først kaldtes, Bispetiende, fordi Bornholm havde saa mange særlige Ydelser under andre Former, navnlig denne Jordebogsafgift. Derimod have vi Kirketienden. Kirkerne paa Bornholm eje sig selv, det vil altsaa egentlig sige, at de tilhøre Sognene, men da det ikke bliver det samme som Tiendeyderne, saa antager jeg det for givet og selvfølgelig, at Kirketienden ogsaa bliver afløst; der er jo mange af Sognets Beboere, som ikke yde Kirketiende. — Der er for øvrigt den Mærkelighed ved Kirketienden paa Bornholm, at den til Dels bestaar i Smør. Ligesom vi til Staten have en Afgift i Smør, saaledes have vi ogsaa til Kirken en Tiende i Smør. Det vil ses i Anmærkningerne til Lovforslaget, at den andrager godt og vel 2,000 Pd. Med Hensyn til Kirketienden er der at bemærke, at den ikke er konstateret i Almindelighed, der er kun to Sogne, hvor den er konstateret, i de øvrige Sogne er den ikke konstateret eller tingløst, og der bliver et ret betydeligt Arbejde med Fordelingen paa Parcellerne af de udstykkede Ejendomme. — Saa have vi Præstekorn-tienden, det er noget lignende som i det øvrige Land, samt Smaaredselstiende til Præst og til Lærer.

I § 1 i nærværende Lovforslag staar der i Begyndelsen: „Enhver Tiende skal afløses“. Dette synes jo ikke at kunne være Genstand for Misforstaaelse, men saa er der en Indskudssætning, hvor der nævnes 4 eller 5 forskellige Slags Tiender, nemlig Kvæg- og Smaaredselstiende, Smaaredsel, Degnetrave og Degnekorn. Her kunde jeg som Repræsentant for Bornholm ønske, at der endnu var tilføjet et Ord, og det skulde være Ordet „Kornskæppe“ eller „Degneskæppe“, det kaldes begge Dele paa Born-

holm, det er en særlig Afgift, vi have paa Bornholm. I Amtmand Thorups Beskrivelse af Bornholm, udgivet 1839, findes der en Beretning om Gejstlighedens Indtægter, og blandt disse Indtægter er der for Kirkesangerne eller Degnene anført en Skæppe Byg af hver Gaard i Sognet, det vil sige en Skæppe, gammelt Maal, der svarer til 32 Potter nu. Og i Aktstykker af Bornholms Historie, der er udgivet af Dr. Hübertz i 1852, findes et Udtog af Lunds Stifts-Jordebog, som er dateret 11te August 1569. I den er der en Fortegnelse over Præsters og Degnes Indtægter, og her benævnes denne Afgift „Helseskylds Byg“ eller senere i en anden Forbindelse „Helgenskyld“. Det var en Afgift, som blev ydet ved alle Helgendagstider baade til Præst og Degn og ydet med 1 eller 2 og enkelte Steder med 3 Skæpper Byg af hver Bonde. Denne Afgift er for Præsternes Vedkommende paa Bornholm bortfalden, eller hvad der er sandsynligt, den er gaaet ind under Præstekornetienden. Den kendes i hvert Fald ikke paa Bornholm. Denne Kornskæppe er ikke konstateret. Et tidligere Ministerium har haft Betænkelighed ved at regne det som en Tiende, men det antager jeg, der ikke kan være nogen som helst Tvivl om, at denne Kornskæppe maa sættes lige med en Tiende og sammenlignes med det, vi kalde Paaske- og Mikkelsrettighed, der bliver betalt ved Paaske- og Mikkelsdagstider, og saaledes blev den anden Tiende betalt ved alle Helgendagstider. Vi have jo noget i Dansk Lov om Degnetrave og Degnekorn, men denne Tiende kan, saa vidt jeg kan forstaa, ikke regnes dertil. Det er for Resten ret interessant at se, at ogsaa denne Tiende, der jo ikke er saa betydelig, har givet Anledning til Modstand med Hensyn til Ydelsen i gamle Dage. I de Aktstykker, jeg henviste til, findes anført, at et Sted havde Bønderne nægtet at betale denne Afgift; Præsten anlagde saa Sag imod dem, men tabte Sagen, da Dommeren udtalte, at den fandtes ikke i Recessen, medens den dog fandtes baade i Jordebogen, i Kaldsbrevet og Kollatsen. Ligesom altsaa Tiendepligten har vakt en Del Modstand i det hele, saaledes har Kornskæppe givet Anledning til en Del Uenighed. Man kunde maaske sige, at det har ikke saa stor Betydning, om denne Tiende bliver afløst, men det har dog ikke saa ringe Betydning alligevel. Thi ved udstykkede Ejendomme volder det nemlig stort Besvær at faa indkrævet denne Tiende hos Parcellisterne. Og saa mener jeg ogsaa,